

**ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ЗАЩИТА НА
ХАБИЛИТАЦИОННИЯ ТРУД НА
НИКОЛЕТА КУЗМАНОВА
УТВЪРДЕНО СЪС ЗАПОВЕД НА РЕКТОРА НА
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ
ОХРИДСКИ“**

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Борис Владимиров Велчев, д.н., преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, за хабилитационния труд на Николета Кузманова – главен асистент по наказателно право в Софийския университет на тема „Свободата на религията и наказателното право“ за заемането на научната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 3.6. „Право“, специалност „наказателно право“

Николета Кузманова е завършила Юридическия факултет на Софийския университет и е доктор по наказателно право. След дипломирането тя преминава на преподавателска работа в Академията на МВР, където стига до главен асистент. От 2000 година е хоноруван асистент в Софийския университет, а, в последствие – и редовен асистент. Междувременно тя многократно изпълнява експертни длъжности в комисии на Народното събрание и органи на изпълнителната власт. Била е началник на политическия кабинет на вицепремиер и на министър на вътрешните работи.

Николета Кузманова отдавна не е просто асистент в катедрата. Тя е преподавател с авторитет, има отличен стил на преподаване, оценен от

студентите и е самостоятелен екзаминатор. Нейната колегиалност е високо ценена в целия факултет, който помни времето, когато тя беше и негов научен секретар.

Минималните изисквания са изпълнени изцяло, като събраните точки по всички показатели са 387,5. Представени са и цитирания от 24 автора.

Освен с основния хабилитационен труд, тя участва в конкурса и с четири статии и четири студии. Техните заглавия говорят за широките научни интереси на д-р Кузманова.

Две от статиите са посветени на анализ на тълкувателната практика на ОСНК. Въз основа на направения анализ, Кузманова стига до редица критични изводи, включително и до там, че в редица случаи тълкуването не само не е полезно, а и създава проблеми за практиката. Ценни са изводите ѝ за границите, до които трябва да се разпростира тълкувателната практика на ВКС, за да не превърне съдът в законодател.

Третата статия е посветена на законността на административното наказание „задържане в поделение на МВР“. Въз основа на убедителен анализ на това административно наказание авторът стига до извода, че то трябва да бъде отменено, тъй като размива границите между наказателната и административната отговорност.

Последната статия е посветена на анализа на някои форми на изпълнителното деяние в НК. Направени са убедително защитени предложения *de lege ferenda*, свързани с използването на редица понятия, обозначаващи упражняването на фактическа власт върху вещи.

И четирите представени студии са посветени на значими правни проблеми.

Първата от тях /в съавторство/ е посветена на една неприлагана разпоредба на Конституцията – чл. 40, ал. 2. Този въпрос досега не бил

изследван в теорията. Студията завършва с интересни предложения за промяна в законодателството.

Втората студия е продължения на търсенията на д-р Кузманова за разграничението между наказателната и административно-наказателната отговорност. Обоснован е изводът, че съставите в НК, които се наказват по административен ред не губят характера си на престъпления.

Третата студия е свързана с основната тема на хабилитационния труд – наказателноправната защита на свободата на религията. В нея авторът структурира системата на същинските и несъщинските престъпления на съответните престъпления.

Последната студия е доказателство за широките научни интереси на автора и е посветена на наказателноправната защита на финансовата система. Направени са убедителни предложения за промени в законодателството, свързани с престъпленията против стопанството.

Разбира се, особено значение за конкурса има хабилитационният труд.

Висока оценка заслужава изборът на тема.

Интересът към религията и нейната защита е многостранен и предполага задълбочени знания и по история, и по философия и по теология. В този смисъл, самият избор на тема вече е научно предизвикателство. Доктор Кузманова се е справила блестящо с това предизвикателство.

Сложността на темата е предопределила и структурата на хабилитационния труд. Съвсем логично тя започва с изясняването на основното понятие – свобода на религията. Това е дало възможност на автора да изгради един убедителен понятиен апарат, като е прокарал необходимите разграничения между изключително близки понятия.

Втората глава продължава с анализ на наказателноправната защита на религията, като са обсъдени всички относими състави в НК. В

последната глава авторът анализира възможностите за реализация на наказателна отговорност при нарушаване на забраните и ограниченията за упражняването на свободата на религията.

Езикът на труда е подчертано четивен, аналитичен и издържан в научно отношение. Работата е написана така, че бъде интересна и за по-широк кръг читатели извън правните среди.

Напълно споделям оценката на д-р Кузманова за направените от нея научни приноси. Ще си позволя само да открия някои, които намирам за особено значими.

Заслуга на д-р Кузманова е опитът ѝ да внесе яснота и да разграничи такива сходни понятия като „религия“, „вяра“, „вероизповедание“, „църква“ и да аргументира използването на понятието „свобода на религията“. Въвеждането в ред в хаоса от използвани понятие както в Конституцията, така и в редица закони е значим научен принос. Самото понятие „свобода на религията“ като инструмент за определяне на обекта на наказателноправна защита е убедително защитено.

Идеята за конституционна промяна, свързана с формалното закрепване на свободата на религията е отлично защитена и според мен-приносна /с.57/. Същото се отнася до предложението на с. 196 за промяна на чл. 13 КРБ и за чл. 37, ал. 2 КРБ /с. 204/.

Особено значение придавам на целия раздел, посветен на пределите на правната регулация на свободата на религията /с. 74-78.

Ценни за науката изводи могат да се открият, посветен на обекта на престъпленията против свободата на религията /с. 90-93/.

Систематизацията на престъпленията против религията като същински и несъщински /с. 103 и сл./ също е приносна.

Анализът на отделните видове престъпления против свободата на религията е представен при използването на различен от традиционния подход. Като водещ критерий се използва вида на престъплението, а не

времето на създаването на създаването на съответния състав. Този подход позволява в рамките на представянето на признаците на състава да се проследят техните особености във всичките български наказателни закони, в които такъв състав съществува и да се направят обосновани изводи за волята на държавата за пределите на защита, които се предоставят в съответния исторически период.

Предложението на структурна промяна в обособяването на престъпленията против религията /с. 175/ и направените *предложения de lege ferenda* /с. 177/ трябва да бъдат подкрепени.

Проблематиката за наказателната отговорност за нарушаването на забраните и ограниченията, свързани със свободата на религията, се основава на изясняването на същността на конституционноустановените им основания във всички български Конституции, както и на тези от международните актове, по които Република България е страна и актовете от правото на Европейския съюз, които са относими към нея. Изводите за приложимите състави на престъпления през съответния исторически период се основават на изясненото в изследването съдържание на всяко основание за всяка забрана и ограничение. Заключение на автора, че няма необходимост от създаване на специални състави, които да криминализират различните видове нарушения на забраните и ограниченията (стр. 238) следва да се подкрепи. Същото важи за предложението за декриминализация на деянието по чл. 166 НК.

Нямам критични бележки, които биха могли да се отразят на крайната ми оценка за качествата на хабилитационния труд.

Хабилитационният труд напълно отговаря изискванията на закона за заемане на академичната длъжност „доцент“ по наказателно право. Кандидатът отговаря на минималните национални изисквания по чл. 26 ЗРАСРБ и процедурата по хабилитация е протекла законосъобразно.

Настоятелно препоръчвам на научното жури да вземем решение с което да предложим назначаването на Николета Кузманова на академичната длъжност „доцент“ в Катедрата по наказателноправни науки на Юридическия факултет на Софийския университет.

проф. Борис Велчев, д.н.